



Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Vårt tilbud:

NBS tar situasjonen i jordbruket på det høyeste alvor. Vi ber om å bli ansvarliggjort og vi ønsker å bidra til å skape en ny politikk og optimisme i norsk jordbruk. Det er etter NBS syn verdt å minne om at avtaleverket for jordbruket, som vi nå forhandler etter, har til formål å regulere tiltak som er egnet til å fremme fastlagte mål for jordbruket.

Forrige jordbruksoppgjør handlet først og fremst om å dekke ekstraordinær kostnadsøkning. Vi er fortsatt i en situasjon med både krig i Europa og raskt økende global spenning. Årets jordbruksoppgjør gjennomføres i en situasjon hvor vi også må ta høyde for at Norge kan bli avskåret, og miste kommunikasjon og forsyningslinjer. Vi må i større grad kunne stole på oss selv, og sette oss i stand til å klare oss selv. Jordbruket er en avgjørende del av norsk totalberedskap, men denne svekkes ved hvert gårdsbruk som legges ned. For mange bønder er årets jordbruksoppgjør avgjørende for om de vil øyne håp for en framtid i næringa, eller legge ned.

NBS er svært opptatt av virkelighetsforståelsen av jordbruket og dets betydning for samfunnet. Betydningen av at maten vi spiser blir produsert over hele landet, og at alle de naturgitte ressursene blir tatt i bruk. Vi ivrer for og ønsker et mangfoldig og miljøvennlig jordbruk, som sikrer tilstedeværelse og beredskap, lokalt og nasjonalt, og som ivaretar solidariske hensyn utenfor våre landegrensener. Vårt tilbud i årets forhandlinger, kan skape optimisme og framtidstro for en svært presset næring.

NBS har tatt utgangspunkt i regjeringens egne ønsker for utvikling av landbruket og brukt disse som rettesnor for hvordan vårt tilbud er bygd opp. Hurdalsplattformen har en god innretning og utforming, som stemmer godt med NBS sin politiske plattform. Vi har lagt til grunn regjeringens egne mål for endringer i Norsk jordbruk, og basert vårt tilbud på det vi mener skal til for at regjeringen oppnår sine mål.

I Hurdalsplattformen har regjeringa sagt at den vil:

- Legge fram tidfesta plan for å tette inntektsgapet.
- Opptrappinga skal skje i samarbeid med partene i jordbruksavtalen og baseres på nytt tallgrunnlag
- Sikre riktig tallgrunnlag for jordbruksoppgjøret, dette gjelder og måling på inntektsnivå.
- Sørge for bærekraft gjennom bruk av setring, klimatilpassing, investering i jord.
- Opptrappingsplan for trygg matproduksjon på norske ressurser.
- Selvforsyningsgrad på av norske jordbruksmatvarer på 50%, korrigert for import av førråvarer
- Styrke importvernet, blant annet gjennom valg av prosent- og kronetoll
- Nye og sterkere virkemidler for markedsregulering
- Videreutvikle velferdsordningene for jordbruket og legge fram en egen plan om dette

Regjeringen må erkjenne at en slik endring koster penger. Å skulle tilpasse seg en annen, mer mangfoldig og klimavennlig matproduksjon som ivaretar solidariske hensyn utenfor våre landegrensener, koster penger.

Det har NBS lagt til grunn når vi har utarbeidet vår innretning og størrelse på tilbud.

Tiltak som står i motsetning til de etablerte mål for jordbruket ligger etter vårt syn utenfor avtaleverkets intensjon. Derfor er størrelsen på vårt tilbud slik den må være for å legge grunnlaget for ny retning i jordbruket, som er bedre tilpasset de forutsetninger landet vårt har for å produsere mat til befolkningen.

Så langt ser vi svært lite konkrete tegn til gjennomføring av regjeringens egne mål. Vi konstaterer at vi snart er halvveis inne i regjeringensperiode uten at en opptrappingsplan er lagt fram eller varslet. Mange av utfordringene knyttet til uenigheten ved årets tilbud skyldes lite framdrift og manglende avklaringer fra regjeringens side. Hadde regjeringen vist konkret fremgang i arbeidet med gjennomføring av Hurdalsplattformen, som for eksempel opptrappingsplan og styrket tollvern, hadde situasjonen vært annerledes. Vi ønsker å bidra til at regjeringen oppnår sine mål for jordbruket og at jordbruket blir satt i stand til å levere på samfunnsoppdraget.

Vi ber regjeringen på det sterkeste å følge opp egne målsettinger i en tid der verden har for lite mat til å brødfø hele verdensbefolkningen, og FN klart og tydelig oppfordrer alle nasjoner til å sikre egen matberedskap og matproduksjon. Vårt solidariske ansvar som et av de rikeste land i verden er åpenbart å ikke ta ressurser fra andre land, og da fattige land spesielt.



Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Regjeringen har fastsatt trygg matproduksjon, økt selvforsyningsgrad og bærekraft som overordnede mål. Videre nedlegging av norske gårdsbruk er en bevegelse bort fra den retning. Der regelen før, var at jord ble overtatt og driftet videre, er nå situasjonen mange steder at jord blir lagt brakk, ikke videreført og drevet. Vårt tilbud til staten og regjeringen g leverer på den retningsendringen, mot bruk av norske ressurser og sikring av norsk matberedskap som er målene i både Hurdalsplattformen og stortingsmelding 11 (2016-2017). Vi tilbyr en innretning som ivaretar den norske bonden, som bedrer de sosiale vilkårene for bønder, og som ivaretar natur og mangfold.

Vi merker en stadig større interesse og oppmerksomhet for jordbruket og dets innretning, fra andre i samfunnet. Fra lokalsamfunn over hele landet hører vi at aktiv gårdsdrift er mye mer enn matproduksjon. Det handler om lokal beredskap, grunnlag for skoledrift, kompetanse for både frivillig innsats og kommunal drift samt psykisk helse. Dette mener vi er veldig bra, og vi trenger en bred oppslutning om de overordnede målene for norsk matproduksjon.

NBS lytter til næringa, og analyserer tallenes tale. Stadig flere bønder er ikke i stand til å håndtere sine løpende kostnader. Til tross for svært høyt arbeidspress, må mange ta seg arbeid utenfor jordbruket, for å håndtere kostnader i jordbruket. Dette ser man også i søknader Innovasjon Norge mottar til behandling av nybygg og investeringer. Nesten alle driftsplaner er avhengige av inntekter utenfor jordbruket eller gratis innsats fra familiemedlemmer for å få regnestykket til å gå i null. Bankene er heller ikke villige til å gi lånegaranti uten at betalingsevnen er sikret med faste inntekter utenfor jordbruket. Dette vitner om en økonomisk situasjon som ikke kan fortsette, en situasjon som vil bringe norsk matproduksjon, og Norge som nasjon inn i ustabilitet og usikkerhet. Regjeringsplattformen vi har nå, er den beste muligheten vi har hatt på lang tid. Vi kan sammen skape en endring som tilbyr våre hardtarbeidende bønder like sosiale vilkår som resten av befolkningen. Vi kan bli en nasjon som tar vare på naturressurser og forvalter disse i et evighetsperspektiv.

NBS leverer et tilbud til staten, som byr på et taktskifte i jordbruket. En innretning som gir norske ressurser og matvarer en høyere verdi. Hovedfokus i innretningen er produksjon på norske ressurser, beredskap, levende jordbruk i hele landet, økonomisk jamstilling og like sosiale vilkår, i tråd med regjeringens fastlagte mål.

Jordbruket og den norske bonden er omfattet av Hovedavtalen for jordbruket fra 1950, sist revidert i 1992. Dette medfører plikter, både for staten og jordbruket. Vårt tilbud vil gi den norske bonden nok inntekt til å få noe kapitalavkastning, og potensiale for å oppnå minstelønn.

Prosess og rammeforhandlinger:

Regjeringen har uttalt flere ganger at utsatt opptrappingsplan ikke skal være til hinder for betydelig tetting av inntektsgap. Vi aksepterer ikke at jordbrukets forhandlingsleder underkjenner vår organisasjons rett til å kreve den rammen vi mener er rett. Skal nødvendig optimisme i jordbruket komme, må årets oppgjør bli noe ekstraordinært. Årets oppgjør må sende et tydelig signal til en hardt presset næring om at Hurdalsplattformen er mer enn bare ord på papir. Derfor er årets oppgjør avgjørende for framtidstroen og landbrukets tro på regjeringens mål for en svært presset næring.

Underveis i forhandlingene har NBS kommet motparten mest i møte, både i prosent og kroner. I vårt siste møte vedrørende størrelsen på rammen, hadde vi allerede beveget oss langt, men fikk ingen respons hos Bondelaget. Vi har flere ganger søkt muligheter for avklaringer eller andre muligheter uten resultat.

Med vennlig hilsen

Tor Jacob Solberg

Tor Jacob Solberg
Leder i Norsk Bonde- og Småbrukarlag